

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

SCIENTIFIC JOURNAL

№ 3, 2022

www.psixologiyabuxdu.uz

	проявление этнопедagogических взглядов в духовном наследии Абу Абдуллы Рудаки	
	Manifestation of ethnopedagogical views in the spiritual heritage of Abu Abdullah Rudaki	
20	<i>Назаров Акмат Мардонович</i>	105
	Психологические условия формирования психоэмоциональной устойчивости у студентов вуза	
	OTM талабаларида психо-эмоционал барқарорликни шакллантиришнинг психологик шарт-шароитлари	
	Psychological conditions for the formation of psycho-emotional stability in university students	
21	<i>Эрназарова Раъно Юлдашевна</i>	110
	Талабалар укув фаолиятига психологик стресснинг таъсири	
	Влияние психологического стресса на учебную деятельность студентов	
	Impact of psychological stress for students' learning activities	
22	<i>Xudoyqulova Gulshoda Baxronovna</i>	113
	Maktabgacha yosh davridagi bolalar aqliy rivojlanishida psixoterapevtik o'yinlarning ahamiyati	
	Значение психотерапевтических игр в умственном развитии дошкольного возраста	
	The significance of psychotherapeutic games in mental development of preschool age	
23	<i>Abdullayev Mehridin Junaydulloyevich</i>	118
	Umumiy o'rta ta'lim maktabi o'quvchilarining o'quv jarayoni davomidagi psixologik holatlari	
	Психологические состояния учащихся общеобразовательных школ в процессе обучения	
	Psychological states of students of general educational schools in the process of learning	
24	<i>To'raeva Oygul Siroj qizi</i>	122
	Oilada bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirishning psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности направления детей к предпринимательской деятельности в семье	
	Psychological characteristics of directing children to entrepreneurial activities in the family	
25	<i>Tojiboyeva Gulxumor Raxmanjonovna</i>	126
	Shaxslararo nizolarni samarali bartaraf etishning psixologik muammolari	
	Психологические проблемы эффективного разрешения межличностных конфликтов	
	Psychological problems of effective resolution of interpersonal conflicts	
26	<i>Saidova Feriqa Nizomjonovna</i>	130
	Shaxs psixologik munosabatlarning mohiyati va o'ziga xosligi	
	Сущность и характеристика личностных психологических отношений	
	Essence and characteristics of personal psychological relations	
27	<i>Арибжанова Умида Абдурашидовна</i>	136
	Проблема вовлеченности студентов в образовательный процесс вуза	
	Университет таълим жараёнида талабаларнинг иштирок этиш муаммоси	
	The problem of student engagement in the educational process of the university	
28	<i>Ахмадов Назир Рахматович</i>	
	Психологические механизмы социальной дезадаптации подростков	
	Усинларнинг ижтимоий дезадаптациясини психологик механизмлари	
	Psychological mechanisms of social disadaptation of adolescents	
29	<i>Рустамов Шавкат Шухратович</i>	145
	Современные средства оценки уровня профессиональной компетентности	

*To'raeva Oygul Siroj qizi,
Buxoro davlat universiteti tadqiqotchisi*

OILADA BOLALARNI TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA YO'NALTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Annotatsiya: Maqolada oilada bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirishning psixologik xususiyatlari, uning o'ziga xosligi, bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga tayyorlashda oiladagi psixologik muhit va an'analarning o'rni, bunda psixologik tarbiya, tadbirkorlik madaniyati, shaxsning tadbirkorlik faoliyatiga tayyorlashga qo'yilgan talablar haqidagi fikrlar bayon etilgan.

Tayanch so'zlar: tadbirkorlik faoliyati, psixologik muhit, psixologik tarbiya, tadbirkorlik madaniyati, xalqaro tajribalar, kasbiy kompetensiya, konsepsiya.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕТЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СЕМЬЕ

Аннотация: В статье описаны психологические особенности направленности детей к предпринимательству в семье, ее своеобразие, роль психологической среды и традиций в семье в подготовке детей к предпринимательству, психологическое воспитание, предпринимательская культура, требования к подготовке человека к предпринимательству.

Ключевые слова: предпринимательская деятельность, психологическая среда, психологическое образование, предпринимательская культура, международный опыт, профессиональная компетенция, концепция.

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF DIRECTING CHILDREN TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES IN THE FAMILY

Abstract: The article describes the psychological features of directing children to entrepreneurship in the family, its uniqueness, the role of psychological environment and traditions in the family in preparing children for entrepreneurship, psychological education, entrepreneurial culture, and the requirements for preparing a person for entrepreneurship.

Keywords: entrepreneurial activity, psychological environment, psychological education, entrepreneurial culture, international experiences, professional competence, concept.

Kirish. Ajdodlar merosi va milliy qadriyatlari mazmunida davr sinovidan o'tgan pand-nasihatlar, o'g'itlar o'z navbatida bolalarda tadbirkorlik faoliyatining ma'naviy-axloqiy negizi bo'lgan halollik, rostgo'ylik, o'zaro hurmat, mehnatga muhabbat, hunar egallashga bo'lgan ishtiyoq, inson mehnatini qadrlash, ishlab chiqarish faoliyati va mehnatga mas'uliyatli munosabatda bo'lish, tashabbuskorlik, uddaburonlik, oqillik kabi sifatning o'zlashtirishiga yaqindan yordam beradi. Shuningdek, o'tmish allomalarimizning mehnat tarbiyasiga doir qarashlari, ta'limotlari esa bolalarda hunarni ulug'lash, halol mehnat qilish, tadbirkorlik va ishbilamnonlik yo'li bilan halol boylik otmirish, tejamkor bo'lish, maqsadli ish yuritish hamda ustoz-shogird an'analari sodiq bo'lish sifatlarining shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Inson hayoti davomida umr so'qmoqlaridan goh qoqinib, goho ildam qadamlar bilan odimlaydi. Hayotiy tajribasi ana shu so'qmoqlarda pishib yetiladi. Chor-atrofga, tegrasidagi voqealikka yanada teranroq, aql ko'zi bilan razm soladi, mukammallik sari intiladi. Ana shu mukammallik oila atalmish muqaddas qo'rg'onni tashkil etadi. Oila qo'rg'oni mustahkam bo'lishi uchun oila tarbiyachilari, ya'ni ota-onalar ma'naviy yetuk, aqlan boy, axloqiy tarbiyalangan bo'lishi kerak.

Kelajak avlodni to'g'riso'z, hayoli, insofi, mehr-oqibadi va vatamparvar, barcha insoniy fazilatlar egasi bo'lib voyaga yetishida o'zbek oilalarining ta'siri kuchlidir.

Ma'lumki, ota-onalar bolalar odob-axloqi, madaniyati, ularni harjihatdan yetuk insonlar bo'lishi uchun jamiyat oldida javobgardirlar. Bu borada e'tiborsizlik, o'z mas'uliyatini his etmaslik esa ijtimoiy burchni anglamaslikka kiradi. Hozirgi kunda jamiyatda shunday ota-onalar ham yo'q emas. O'z farzandlarini mehribonlik uylariga tashlab, ularni qanday kamol topayotganligini, kelajagi haqida o'ylamaydi ham.

Asosiy qism. Bizning oilalarda asosan farzand tarbiyasi bilan onalarimiz shug'ullanishadi. Aksariyat hollarda o'g'il bola tarbiyasi bilan ota, qizlar tarbiyasi bilan ko'proq onalarimiz shug'ullanadilar. Ota o'z o'g'liga oilada yigit kishining o'zini, mahalla, Vatan va halq oldidagi mas'uliyati, vatandarparvarlik va fidoyilik kabi fazilatlarini singdirib boradi.

Ota-onalar tomonidan bolalarga tarbiyaviy ta'sir qo'llanilganda ularning mustaqilliklari, faolliklari, tashabbuslari, o'z-o'zlarini boshqara olishlarini hisobga olish lozim. Shundagina bola mas'uliyatdan bosh tortmaydi, ularda oiladaga hamjihat mehnatga muhabbat, burch hissi, o'zaro yordamlashishga intilish, birdamlik, zarur vaziyatlarda bo'ysunish kabi sifatlar shakllanadi. Bola uchun katta kishilarning xatti-harakatlari, xususan, ota-onalarining shaxsiy namunalari muhim ahamiyatga ega va uning o'zini boshqa omillar egallay olmaydi. Zero, oilada tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish orqali ota-onalar bolalarni nafaqat so'zlari, balki xatti-harakatlari yordamida ham tarbiyalaydilar. Natijada bolalarda faoliyatning muayyan turi negizida ma'lum qobshshyatlar tarkib topa boshlaydi. Ota-onalarning vazifasi ana shu qobiliyatlarni o'stirish, faollik bilan tarkib toptirish uchun qulay shart-sharoit yaratib berishdan iboratdir.

Oilada bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga tayyorlashda quyidagilarni inobatga olish maqsadga muvofiqdir:

1. Bola qobiliyatini oldindan baholash. Bolaning muayyan faoliyat turini qay darajada o'zlashtira olishini ota-ona oldindan aniqlashi zarur.

2. Bola mehnatini uning kuchiga yarasha taqsimlash. Me'yordan ortiq talab uning toliqishi, o'ziga nisbatan ishonchsizlik hissining ortishi, ishdan bo'yin tovlashiga olib keladi.

3. Iste'dodni rag'batlantirish, bolaning xatti-harakatiga ota-onaning munosabati - mayil va qiziqishlarini munosib baholash, ularga dalda berish, rag'batlantirish bolalarda muayyan faoliyatga qiziqishni orttiradi.

4. Tadabchanlik, ota-ona bolaning muayyan harakatni bajarishi davomida ishini sinchkovlik bilan puxta, vijdonan bajarishi, asbob-uskunalar, mehnat qurollariga ehtiyotkor, xom ashyoga nisbatan tejamkor bo'lishni talab etishi lozim.

Oilada tadbirkorlik faoliyatiga tayyorlash jarayonida bolalarning:

1) hayotiy muammolarni mustaqil yecha olish;

2) muayyan sharoit yoki muddatda moslashish;

3) maqsadli ish olib borish;

4) mavjud shart-sharoitlardan samarali foydalana olish imkoniyatlariga ega bo'lishlari muhim ahamiyatga ega. Zero, bu kabi imkoniyatlarga egalik bolalarda tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishga bo'lgan qiziqish, ehtiyoj va rag'batni kuchaytiradi. Shu sababli ularni tadbirkorlik faoliyatining mohiyatini chuqur anglash, tadbirkorlikka oid yangiliklardan muntazam xabardor bo'lib borish, shuningdek, tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirish va uni to'g'ri tashkil etishga o'rgatib borish talab etiladi.

Oilada bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga tayyorlashda quyidagi omillarga e'tiborni qaratish pedagogik jihatdan to'g'ri hisoblanadi:

1) oilada qanday psixologik muhit va an'analar mavjudligi hamda ularning bolalarga ta'sirini aniqlash;

2) bolalar tomonidan tadbirkorlik madaniyati hamda tadbirkor shaxsga xos sifatlar to'g'risidagi bilimlarni o'zlashtirilish darajasini tahlil qilish;

3) bolalar ongiga tadbirkorlik faoliyatining asosi - qat'iyatlilik va adolatli bo'lish ekanligi to'g'risidagi tushunchani singdirish.

Bugungi kunda tadbirkor shaxsi, uning ijtimoiy qiyofasini o'rganishga qiziqish ortmoqda. Tadbirkorlik faoliyati, uning o'ziga xos xususiyatlarini chuqurroq o'rganib, yangi avlod tadbirkorlarining shakllanishiga yordam berish harakati tezlashmoqda. Bunga: tadbirkorlikni iqtisodiy-ijtimoiy hayotdagi ahamiyatining ortib borishi; tadbirkorlikning ommaviy tus olishi; xalq iste'moli mahsulotlariga bo'lgan talabning oshishi; tadbirkorlikda inson imkoniyatidan foydalanish darajasining yuqoriligi; matbuot, umuman ommaviy axborot vositalarining tadbirkorlar faoliyatini yoritishga bo'lgan intilishining kuchayishida namoyon bo'lmoqda.

Onajonlarimiz esa qizlarga birinchi navbatda o'zbeklarga xos bo'lgan odob-axloq, hayo-ibo, ozodalik, mehmon kutish, kattalarga hurmat, kichiklarga izzatda bo'lish kabi tarbiya sirlaridan o'rgatib boradilar. Oilada o'sgan bolalar mana shu ruhda tarbiyalandi deylik. Mehrbonlik uylarida mana shu tarbiya berilarmikan? U yerdagi yigitlardan ko'ra qizlarning odob-axloqi bizni tashvishga soladi. Yuqoridagi tarbiya sirlari kim tomonidan yetkaziladi. O'zbek qizlaridagi odob-axloq, ibo-hayo necha odamlarni hayratga solmagan deysiz. Ispaniyalik bir olim butun umrini chet el xalqlarining urf-odatlari, madaniyati, kelib chiqish

tarixini o'rganishga bag'ishlagan ekan. Ana o'sha olim O'zbekistonga ham kelibdi. U mamlakatimizni o'rganish jarayonida bir xonadonda mehmon bo'libdi. Mehmondorchilik paytida shu xonadonda voyaga yetayotgan 15 yoshli qiz choy uzatibdi. Olim o'z yurtiga qaytar ekan, shunday debdi: "Shu paytgacha dunyo kezdim, lekin shuncha kezmanlarim orasida oddiy bir o'zbek qizini qo'lmi ko'ksiga qo'yib, hayo bilan choy uzatishdek chiroyli manzarani hech qayerda ko'rmadim".

Demak, millatning shakllanishi va rivojlanishi, uni dunyoga tanilishi ham oiladan boshlanadi. Milliy qadriyatlar ham oilada singdiriladi. Ota-onaning vazifasi farzandlarni bir-biriga mehr-muhabbat ruhida tarbiyalashdir.

Muomala odobida rigoh, ya'ni insoniy qarash muhim rol o'ynaydi. "Ma'lumki, odamning qarashida, yuz ifodasida, qo'l harakatarida uning qay sabablardanidir tilga chiqmagan, so'zga aylanmagan hissiyoti, talablari o'z aksini topadi. Chunonchi, suhbatdoshining gapini oxirigacha eshitmay, qo'l siltab ketish-muomaladagi madaniyatsizlikni anglatadi. Ba'zan qarab qo'yishning o'zi so'zdan ham kuchliroq ta'sir ko'rsatadi".

Oila tarbiyasida insonlarga chiroyli va ma'noli, beg'araz insonlarga qarashni shakllantirish va rivojlantirishga, har qanday muammo, kayfiyat yomon bo'lishiga qaramasdan boshqalarga o'qrayib, yomon qaramaslikka o'rgatishga katta ahamiyat berish zarur. Muomala odobini quyidagi: er va xotin, ota-ona va farzandlar, erkaklar, ayollar, yoshlar, qaniyalar, kasbdoshlarning muomala odoblari kabi turlarga bo'lish mumkin. Muomala odobining bu turlari har bir odamning burch va vazifalaridan kelib chiqqan holda amalga oshadi.

Oila farzand uchun tarbiya oluvchi dastlabki makon ekanligi, farzand umri asosiy qismining oilada o'tishi, muloqot va nazoratning bevositaligi, xo'jalik yuritishning umumiyliigi va boshqa bir qator shu muhitga xos bo'lgan jihatlar bilan belgilanadi. Shaxsiy oilaviy muhit sharoitida farzand tarbiyasini bevosita boshqarish mumkin. Farzand tarbiyasida boshqa oilaviy muhitlarning ham ta'sirini inobatga olib borish lozim. Bunda nazorat qilish, kuzatib borish, bahslar tushuntirishlar olib borish usullaridan foydalanish lozim. Bog'cha farzand tarbiyasidagi muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Unda bolaning rivojlanishi uchun muhim bo'lgan ovqatlanish, dam olish tartibi joriy qilinganligi, tashqi dunyo haqidagi dastlabki tasavvur va bilimlarning berilishi katta ahamiyatga ega. Oilada bu ko'nikmalar, bilimlar mustahkamlanib rivojlantirilib borilishi lozim. Bog'cha sharoiti bilan tanishib farzand haqida, uning yurish-turishi, o'zini tutishi, o'ziga xos xususiyatlari haqida tarbiyachilar bilan suhbatlashib, maslahatlashib turish lozim. Ta'lim muassasasi yosh bo'g'inining ta'lim va tarbiyasida eng muhim o'rin tutuvchi ulug' makondir. Bu muhitda bola o'zining insoniylik xislatlariga ega bo'lib, shakllanib borishi bilan birga aql-zakovat, idrok, egasi bo'la boradi, hayotda o'z o'rnini topa boshlaydi, kelajakda mustaqil hayot sari o'z yo'lini qo'ya boshlaydi. Ota-onaning farzand tarbiyasi borasida bu bosqichdagi vazifa va burchlari o'z jigariga shaxsining kelajakda barkamol inson bo'lib yetishishi uchun uning har bir qadamini kuzatib, tahlil qilib borish, oilada maktabda olgan bilim va hayotiy ko'nikmalarini to'ldirib, lozim bo'lganda izga solib, tuzatib borish, normal bilim olishi, rivojlanishi uchun yetarli ma'naviy, iqtisodiy va milliy sharoitlar yaratib berish, sodir bo'ladigan hayotiy muammoli masalalar yuzasidan atroficha tushuntirish ishlarini olib borish, shu bilan birga unga o'z faoliyatini muayyan reja asosida olib borishi, o'z muammolarini iloji boricha o'zi hal qilishi, mustaqil ravishda to'g'ri va maqbul qarorlar qabul qilish borasida ko'nikmalar hosil qilib borishi uchun erkinlik berish lozim. Ana shundagina u istiqbolda o'z aql-idroki, bilimi, hayotiy ko'nikmalari asosida turmushda surinmay, adashmay jamiyatning va albatta, ota-onaning ham to'laqonli, ilg'or, suyukdi farzandlaridan biri bo'lib yetishadi, baxtli, o'z hayotidan mamnun bo'ladi hurmat-izzat, obro'-etiborga sazovor bo'ladi. Mahalla, ko'cha-ko'y, yor-do'stlar, radio-televideeniye inson kamolotga erishuvining, mukammaligining buyuk allomalimiz katta ahamiyat bergan uchinchi omili tarbiya jarayoni bo'lib, u insonning butun hayoti davomida uzluksiz ravishda olib boriladigan maxsus faoliyatlar majmuidir.

Bu faoliyat uning ona qornida hayotining boshlanishidan tortib to umrining oxirigacha davom etadi. Bu yerda shu narsani ta'kidlab o'tish lozimki, aksariyat hollarda tarbiya deganda go'daklar, yoshlar, bolalar tarbiyasi nazarda tutiladi. Lekin tarbiya tom ma'noda barcha yoshdagi insonlarga taalluqli bo'lgan, barcha insonlarga suv va havodek zarur bo'lgan bilimlar majmuidir. Chunki, har bir insonning hayotda bosgan har bir qadami uning uchun bu hayotda bosilgan birinchi qadamdir. Inson o'zining shu bosgan har bir qadamida hayotdan o'zi uchun yangi bilim oladi. Oliy zotning mana shu olgan bilimlarining o'ziga, jamiyatga, davlatga xizmati qilishi uchun bu borada olib boriladigan har bir sa'y-harakat muayyan maqsad sari yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

Dunyoning barcha taraqqiy etgan davlatlari qatorida mustaqil yurtimiz yoshlarining ta'lim-tarbiyasi, ularni ma'lum kasbga oid bilim va ko'nikmalarini ztallashga yo'llash, bolalar mehnatini tashkil

etish muammolari dolzarb masalalardan hisoblanadi. Respublikamizda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan iqtisodiy, siyosiy, ma'naviy, mafkuraviy, madaniy sshalardagi islohotlar ta'lim-tarbiya tizimida ham jiddiy o'zgarishlarni amalga oshirishini taqozo etmoqda.

Yosh avlodning ishlab chiqarishda, ijtimoiy-iqtisodiy faoliyatida o'zlariga munosib o'rinlarni topishlarida ularga zamonaviy kasb-hunarlarini o'rgatish, ularni mustaqil faoliyatga tayyorlash ishi insoniyat jamiyati paydo bo'lganidan boshlab kekxa avlod oldida turgan muqaddas vazifalardan hisoblanib kelgan. Bozor iqtisodiyotiga o'tish mehnat sohasida tub o'zgarishlar yasashni, asta-sekin mehnat bozorini shakllantirishni taqozo etdi. O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotiga bosqichma-bosqich o'tish siyosatida talab bilan taklif o'zaro monandligini ta'minlovchi mehnat bozorining milliy modelini shakllantirish markaziy o'rinlardan birini egalladi. O'zbekiston Prezidenti Islom Karimov ta'kidlaganidek: "Mehnat bozorisiz, ish kuchini tovarga aylantirmay turib, bozor munosabatlari to'g'risidagi gaplar gap bo'lib qolaveradi".

Jamiyatda uzluksiz ta'lim tizimini joriy etish, ta'lim muassasalari faoliyatlarini sifat jihatidan yanada takomillashirish hamda ta'lim mazmunini jahon ta'lim standartlari darajasida tashkil etilishini ta'minlash borasidagi imkoniyatlarni yaratibgina qolmay, bilan ta'lim jarayonining faol subyekti bo'lgan kichik mutaxassis pedagog-tarbiyachi faoliyati mohiyatining yangicha yo'nalish va g'oyaga asoslanishi zarurligini ham ko'rsatib berdi.

Demak, yoshlarda zamonaviy kasbiy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni hamda mazmuni kishilik jamiyati talab va ehtiyojlari asosida vujudga kelgan bo'lib, jamiyat taraqqiy etish bilan kengayib, takomillashib boradi.

Bolalar ruhiyatining o'ziga xos xususiyatlaridan biri ko'pincha o'zi sezmaganda holda o'z oldida namuna olsa arziydigan, taqlid qilishga loyiq ijobiy shaxs bo'lishini hohlaydi. Chunki, atrofimizni o'rab turgan rang-barang olam bilan tanishishda bola kattalarning yordamiga ehtiyoj sezadi. Yetarli darajada bilim va tajribaning yo'qligi sababli ular kattalarning xatti-harakatlariga taqlid qila boshlaydi. Shunday ekan, oila bolalarning kamoloti uchun dastlabki maktab ekan, o'z-o'zidan ayonki, oiladagi katta yoshdagilar birinchi navbatda ota-onalar barcha sohada, shu jumladan, tadbirkorlik faoliyatida ham bolalar uchun namuna bo'lmoqlari lozim.

Yuqoridagi ta'kidlab o'tilganidek, o'zbek oilalaridagi e'tiborga loyiq yaxshi udumlardan biri shuki, oiladagi kattalar bolalarga yoshligidan oq hunarga, ma'lum bir kasbga o'rgatib boradilar. Bu esa bolalarning kelajakdagi hayot faoliyatlarini ta'minlashida muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Oilada bolalarni kasb-hunarga, xususan, tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirish masalasi bo'lmish xalq pedagogikasining durdonasi bo'lmish xalq og'zaki ijodida ham keng o'rin berilgan. Misol tariqasida "Ziyod botir" ertagini olib ko'raylik. Unda bayon etilishicha, Ziyod botir kuni bilan o'z otasidan hunar o'rganadi. Oqibatda u hunar bobida otasidan ilgari ketadi. Bir kuni o'zi tayyorlagan o'q yoyini otasiga ko'rsatadi. Otasi uni qo'lga olib, sinchiklab ko'rib chiqqach xayratga tushibdi. Chunki o'q yoyning qabzasiga ajoyib baytlar naqsh qilib yozib qo'yilgan ekan. Otasi juda xursand bo'lib "Balli o'g'lim, mening hunarimni a'lo darajada egallading, endi to umringning oxiriga qadar hech kimga xor bo'lmaysan" debdi. Buning boisi shundaki, Ziyod botir yasagan o'q yoyini ko'rgan har qanday kishi unga ishqiboz bo'lib qoldi va uni, albatta, sotib olar ekan. Bu esa Ziyod botiming uddaburon, tadbirkor ekanligidan darak beradi.

Oilada bolalarni tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirishda ota-onalar o'z bolalariga kasb-hunarlarini o'rgatish bilan bir vaqtda tadbirkorning ma'naviy dunyosiga ham e'tiborni qaratomog'i lozim. Bunda har bir tadbirkor, avvalo, ma'naviy jihatdan etuk, bag'ri keng, boshqalar, xalq manfaatini o'ylashligi, o'z faoliyati davomida ezigilikka doir ishlarni oshirishligini bolalarga uqtirib borishlari zarur. Bu jarayonda ota-onalar bolalarga o'z hududidagi (mahalla, qishloq, tuman, shahar) ma'naviy jihatdan tarbiyalangan tadbirkorlardan misollar keltirishlari maqsadga muvofiq bo'ladi. Shundagina tarbiyaviy ta'sirning kuchi yuzaga keladi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi "Oila kodeksi", Toshkent, "Adolat", 1998 y.
2. Munavvarova A.N. "Oila pedagogikasi", T., 1994 y.
3. Jumanazar Beknazar "Ona va bola tayanchi", Ibn Sino T. 2001 y.
4. Xolmatova M. "Oilaviy munosabatlar madaniyati va sog'lom avlod tarbiyasi", T., O'zbekiston 2000 y.
5. Xasanboyeva O. "Oilada ma'naviy axloqiy tarbiya", Toshkent, 1998 y.